

שלבי המדיטציה 3

מקראה 1: שום דבר לא מתחיל

התרגום הבא לקוח מתוך ספרו של מאסטר קמלשילה **Bhavana-Krama**, או: שלבי המדיטציה. עבודה זו ניתנת למצוא בין חומרי ACIP, במסמך TD3915. הלקט שלפנינו נמצא בדפים 28A-28B.

ཡང་དག་པའི་དངོས་པོའི་རང་གི་ངོ་བོ་ནི་དོན་དམ་པར་ན་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། རིགས་པ་དང་
ལུང་གིས་གཏན་ལ་དབབ་བོ། དེ་ལ་ལུང་ནི།

טבעם האולטימטיבי והטהור של דברים הוא שאין להם ראשית. זה מסתמך הן על ההיגיון והן על הכתבים הקדושים. תחילה נסתמך על הכתבים.

འཕགས་པ་ཚོས་ཡང་དག་པར་སྐྱེ་བ་ལས་ |

הסוטרה הנשגבה תמצית מושלמת של הדהרמה אומרת

སྐྱེ་བ་མེད་པ་ནི་བདེན་ནོ། དེ་ཡང་དོན་དམ་པ་དང་མཐུན་པའི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་བདེན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་ཀྱི། དོན་དམ་པར་ནི་སྐྱེ་བ་ཡང་མ་ཡིན། མི་སྐྱེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཐ་སྟོན་
ཐམས་ཅད་ལས་འདས་པའི་སྐྱེ་བོ།།

אכן אין דבר שמתחיל, שכן בהתאם לאמת האולטימטיבית אין לדברים התחלה; באופן אולטימטיבי אין לדברים ראשית אך גם אין העדר של ראשית. זאת משום שהם מעבר לכל תיאור.

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་བཀའ་སྐྱེལ་པ།

ובאותה הסוטרה גם נאמר:

རིགས་ཀྱི་བྱ་འཇུག་རྟེན་ལ་གནས་པ་ནི་འཇུག་པ་དང་འབྲུང་བ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་ཏེ། དེའི་སྐྱེ་
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐུགས་རྗེ་ཚེན་པོ་དང་ལྷན་པས་འཇུག་རྟེན་གྱི་སྐྱེ་བའི་གནས་བསལ་བའི་སྐྱེ་

ཐ་སྐད་ཀྱི་དབང་གིས་སྐྱེའོ། ། འགག་གོ་ཞེས་གསུངས་ཀྱི། འདི་ལ་ནི་ཚོས་གང་ཡང་སྐྱེ་
བ་མེད་དོ་ཞེའོ། །

הו, בן המשפחה האצילה! אלו השוהים בעולם הזה אחוזים ברעיון של ראשית ואחרית. ועל כן, מי שהלכו אל הכך, שחמלתם כה גדולה, משתמשים באופן נומינלי במונחים של "ראשית" ו"אחרית", כדי שלא להפחיד את אנשי העולם. אך זאת אומר לך כאן: אין לדברים שום ראשית.

འཕགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཡང་དག་པར་སྐད་པ་ལས་ཀྱང་བཀའ་སྤྱུལ་ཏེ།

וכן נאמר בסוטרה הנשגבה תמצית מושלמת של הדעה:

ཚུལ་བཞིན་འདྲི་བ་ནི་གང་ལགས། ཚུལ་བཞིན་ནི་གང་ལགས།

הו, המבורך! מהי השאלה שיש לשאול?
מהי ההבנה הנכונה?

བཀའ་སྤྱུལ་པ། སྐྱེ་བ་མེད་པ་ནི་ཚུལ་བཞིན་ནོ། །དེ་འདྲི་བ་ནི་ཚུལ་བཞིན་འདྲི་བའོ་ཞེའོ། །

וכך ענה המבורך:

אין ראשית לדברים – זוהי ההבנה הנכונה,
ואילו לשאול על כך – זוהי השאלה הנכונה.

ཡང་དེ་ཉིད་ལས་བཀའ་སྤྱུལ་པ།

וכן אמר שם:

།ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་ཙཱི་སྐྱོ་སྟེ།
འཆི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་དང་བྲལ་པ་དག་གོ།
།ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་དོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱོ་སྟེ།
།དོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྣོང་པ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིར་རོ།
ཞེས་འབྲུང་དོ།

כל דבר ודבר הוא שער
למה שלא נוצר:¹
אין בו מוות, המשך או לידה;
כל דבר ודבר הוא שער

¹ השורה הראשונה היא כנראה שיבוש, כאשר המקור מרמז על אחת ההברות, tsa, במנטרה של מנג'ושרי, "השער לכל הדברים".
ཡིག་གི་ཙ་ནི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལོ་ལོ་ཅོ།

לעצם טבעם של דברים,
משום היותו ריק לחלוטין
מכל טבע עצמי.

འཕགས་པ་བདེན་པ་གཉིས་རྣམ་པར་འགྱུར་པ་ལས་ཀྱང་།

ובסוטרה הנשגבה *ההבחנה בין שתי האמיתות* אנו מוצאים

སྐྱིབ་མེད་པར་མཉམ་པ་ཉིད་གྱིས་ཚཱ་བས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་དོཞེས་བཟློད་དོ། །

"כל התופעות הן שוות לחלוטין, בכך שכולן נעדרות ראשית באותה המידה."

ཞེས་རབ་གྱི་པ་རོལ་ཏུ་སྦྱིན་པ་ལས་ཀྱང་།

ובסוטרה על *שלמות החוכמה* נאמר:

རབ་འབྱོར་གཟུགས་ནི་གཟུགས་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་གྱིས་སྟོང་ངོ། །རྣམ་པར་ཞེས་པའི་བར་དུ་རྣམ་པར་

ཞེས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གྱིས་སྟོང་སྟེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་གྱི་སྦྱིར་རོཞེས་བཀའ་

སྟུལ་ཏོ། །

הו, סובהוטי! הצורה² ריקה מכל טבע עצמי של צורה, וכך עד למודעות³ - א היא ריקה מכל טבע עצמי של מודעות. שכן הם כולם⁴ ריקים מלהיות בעלי תכונות משל עצמם.

སྒྲིབ་པའི་རྩལ་ལས་ཀྱང་།

וכן נאמר *במשחק הפילים*:

།གང་ལ་སྐྱིབ་སྦྱིད་པ་ཡི།

།དངོས་པོ་གང་ཡང་མི་དམིགས་ཏེ།

།འབྱུང་བ་མེད་པའི་དངོས་རྣམས་ལ།

།བྱིས་པ་དག་ནི་འབྱུང་བར་འདོད།

།ཅིས་གསུངས་སོ། །

² הכוונה למצבור הפיזי
³ הכוונה למצבור של המודעות או ההכרה
⁴ כל חמשת המצבורים של אדם

לעולם לא תפגוש דבר
שיכול בכלל להתחיל.
הדברים שהילדים חפצים כי יקרו
לעולם לקרות לא יוכלו.

ཡབ་དང་སྲས་མཇུག་བལས་གྱང་།

ובסוטרה המפגש בין האב ובנו נאמר:

ཚེས་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་དུས་གསུམ་དུ་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་པ་དག་སྟེ། འདས་པའི་དུས་ན་
ཡང་ཚེས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ན་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དུས་ཀྱི་བར་དུ་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བྲལ་བའོ་ཞེས་
བཀའ་སྩལ་ཏེ།

כל התופעות הן שוות לחלוטין, ובאותה המידה בכל הזמנים: גם בזמן עבר היו כל התופעות נעדרות כל
טבע עצמי, וכך עד לרגע זה: הן נעדרות כל טבע עצמי.

དེ་ལྟར་རི་ཞིག་ལུང་གིས་བརྟག་པར་བྱའོ། །

באופן זה נוכל להתחיל ולנמק באמצעות הכתבים.

התרגום הבא לקוח מתוך ספרו של ג'ה צונגקאפה Lam Rim Dring, או: הטקסט הבינוני על השלבים בדרך
להארה. עבודה זו ניתנת למצוא בין חומרי ACIP, במסמך S5393. הלקט שלפנינו נמצא בדף 478B.

הלום שניתן לחוש

དེའི་སྤྱིར་ངེས་པར་ཡང་ན་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པར་འཇིན་པའི་སྟོང་འདོགས་དང་། རྟག་ལྟ་དང་
དངོས་པོ་ཡོད་པར་ལྟ་བའི་མཐར་ལུང་ལ། ཡང་ན་དངོས་པོ་རྣམས་དོན་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
སྟོང་པར་འཇིན་པའི་སྐྱར་འདེབས་དང་ཆད་ལྟ་དང་དངོས་པོ་མེད་པར་ལྟ་བའི་མཐར་ལུང་བ་ཡིན་ནོ།།

ועל כן דבר זה ודאי הוא: או שאדם נופל להשקפה הקיצונית של בדייה, שבה הוא מאמין שיש לדברים איזה טבע
עצמי, ולהשקפה של נצחיות, שדברים הם בלתי משתנים, או שהוא נופל לקיצוניות של המעטה, המכחישה לחלוטין
את קיומם של דברים, מתוך ההשקפה שהדברים חדלו, ושאין בכלל דברים מתפקדים.

དེ་ལྟར་ཉིང་ངོ་འཇིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས།

וכך נאמר בסוטרה מלך הריכוז:

།དེའི་ཚེ་སློབ་མེད་སྟོབས་བཅུ་ལྔ་ན་པ་ཡི།
།སྐྱལ་བ་དེས་ནི་ཉིང་འཛིན་མཚོག་འདི་འཆད།
།སྲིད་པའི་འགོ་བ་མི་ལམ་ལྟ་བུ་སྟེ།
།འདི་ལ་མི་སྐྱེ་སྲུ་ཡང་འཆི་བ་མེད།

ובאותו הזמן הסביר המנצח,
זה שחף הוא מכל עוון
ושיש לו מניין הכוחות,
את הנעלה שבכל ההגיות:
"היצורים בעולם הם כמו חלום:
אין בהם מי שנוולד
וגם לא מי שנפטר.

།སེམས་ཅན་མི་དང་སྟོག་ཀྱང་མི་རྟོན་དེ།
།ཚོས་འདི་རྣམས་ནི་དབྱ་བ་རྒྱ་ཤིང་འདྲ།
།སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་རྣམས་མཁའ་ལོ་སྟོག་འདྲ་སྟེ།
།རྒྱ་ཡི་རྩ་བ་འདྲ་ཞིང་སློབ་སྦྱོར་བཞིན།

לא ניתן למצוא שום יצור
ולא שום אדם שהוא חי:
כמו בועה או קנה חלול,
אשליה, או הבזק של ברק,
כבבואת הלבנה באגם -
הם כמו מקסם של שווא.

།མི་འགའ་འཛིག་རྟེན་འདིར་ཡང་ཤི་ནས་ནི།
།འཛིག་རྟེན་གཞན་དུ་འཕོ་ཞིང་འགོ་མེད་ཀྱང་།
།ལས་བྱས་རྣམས་ནི་ནམ་ཡང་རྒྱད་མི་ཟ།
།འཁོར་བ་ན་ཡང་དཀར་ནག་འབྲས་བུ་སླིན།

ועל ףא שאין בעולם הזה
אנשים שמתים ואז עוברים
לאיזה עולם אחר,
תוצאות מעשה שבוצע
לעולם לא יוכלו להיעלם,
ופירות המעשים,
לבנים ושחורים,
בגלגל היגון מבשילים.

།རྟོག་པར་མ་ཡིན་ཆད་པར་མི་འགྱུར་ཉི།
།ལས་བསགས་མེད་ཅིང་གནས་པ་དག་ཀྱང་མེད།
།དེ་ཡང་བྱས་ནས་རིག་པར་མི་འགྱུར་མིན།
།གཞན་གྱིས་བྱས་པ་ཚོར་བར་འགྱུར་བའང་མེད།

העולם אמנם איננו קבוע,
אך גם לא נכון שחדל;
הקארמה איננה נצברת
וגם אינה שוהה,
אך בלתי נמנע הוא שלא לפגוש
תוצאת מעשה שבוצע,
ולעולם איננו יכולים לחוות
את תוצאות מעשי הזולת.

།དེ་ལྟར་རི་ཞིག་རྒྱ་མེད་པ་ལས་འགྲུང་དུ་མི་རུང་ངོ། །

במקרה זה גם לא היה ניתן להבחין בין הזמן שבו הדבר איננו, לבין הזמן שבו הופיע הדבר שלא היה קודם. ועל כן לא הגיוני להניח שדברים מופיעים בלי סיבה.

རྒྱ་ཡོད་པ་ལས་འགྲུང་བའང་མ་ཡིན་ཏེ། །འདི་ལྟར་སྤྲིགས་ཅན་རྣམས་གྲིས་དབང་སྤྲུག་ལ་
སོགས་པ་ཉག་པ་རྒྱར་བཏགས་པ་དེ་ལས་ཀྱང་དངོས་པོ་རྣམས་མི་སྤྲེ་སྤྲེ། རིམ་གྲིས་འགྲུང་བར་
སྤང་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མ་ཚང་བ་མེད་པའི་འགྲུས་བྱའི་རིམ་གྲིས་འགྲུར་བ་མི་རིགས་ཏེ།
སྤོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

אלא שגם לא נכון שדברים מופיעים מסיבות.

הבה נבחן תחילה את השקפת העולם של ה-Tirthaka⁶. הם מייחסים הכול לסיבה בלתי משתנה, כגון ריבון רב כוח ובלתי משתנה. אולם דברים משתנים אינם יכולים להופיע מסיבה שהיא בלתי משתנה, שכן הם מתפתחים באופן הדרגתי. אילו הסיבות לייצור התוצאה כבר היו כולן במקומן, לא ניתן היה להסביר את התפתחותה ההדרגתית. ולכן לא תיתכן תלות מעין זו.

དབང་སྤྲུག་ལ་སོགས་པ་བདག་ཉིད་ལ་མཐུ་ཡོད་པ་ནི་གཞན་ལ་སྤོས་པ་མེད་དེ། ཉག་པ་ཡིན་
པས་དེ་ལ་གཞན་དག་གིས་པན་གདགས་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །པན་མི་འདོགས་པ་ལ་སྤོས་
པར་ཡང་མི་རུང་ངོ། །

ישויות כמו ריבון בלתי משתנה וכולי, שלהן כל הכוח שבעולם, לא יכולות להיות תלויות בגורמים אחרים. בהיותן בלתי משתנות, הן אינן זקוקות לשום גורם שהוא חיצוני להן, ויהיה זה בלתי הגיוני לומר שהן תלויות במשהו שאינו נחוץ להן.

དེ་བས་ན་དབང་སྤྲུག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་གྲིས་སྤོང་པའི་ཕྱིར་རོ་གཤམ་གྱི་བྱ་ལ་སོགས་
པ་བཞིན་དུ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལོ། །

ועל כן לישויות מעין אלו, כמו הריבון שהוא בלתי משתנה, אין בכלל שום יכולות, ובכך הן דומות לבנה של אישה עקרה או דימויים אחרים מעין אלו – אין בהן שום ממש.

དངོས་པོ་ནི་དོན་བྱེད་རྣམས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན་དེ་དག་ནི་གང་དུ་ཡང་འགྲུས་བྱ་རིམ་གྲིས་སྤྲིད་ཀྱང་
མི་རྣམས་ཏེ། ལོང་དུ་བཏགས་པ་ཡིན་ལོ། །

מעצם הגדרתו, דבר מתפקד מסוגל לייצר משהו, בעוד שישויות אלו אינן מסוגלות לייצר שום תוצאה, לא כל שכן תוצאה שמתפתחת בהדרגה, כפי שהראינו לעיל.

⁶ המילה Tirthaka בסנסקריט, או Mutekpa בטיבטית, מתייחסת לכתות לא בודהיסטיות שמאמינות בעצמי שהוא נצחי ובלתי משתנה.

ཅིག་ཅང་ཡང་མི་སྐྱེ་ཏེ། འདི་ལྟར་འབྲས་བུ་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་བསྐྱེད་ནས། སྤྱིན་ཆད་ཀྱང་
 གལ་ཏེ་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་དེ་ཉིད་བསྐྱེད་ལུས་ན་ནི་དེའི་ཚེ་ལུས་པའི་རང་བཞིན་རྗེས་སུ་འཇུག་བས་སྲ་
 མ་བཞིན་དུ་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །རྗེས་སུ་མི་འཇུག་ན་ནི་སྲ་མའི་ངོ་བོ་ཉིད་བོར་བས་མི་
 ཏྲག་པར་འགྱུར་རོ། །

הן גם לא יכולות לייצר הכול בבת אחת. אילו יכלו ליצור את כל התוצאות בבת אחת, הרי שיש להניח שהיה
 ביכולתן להמשיך ולעשות זאת גם אחרי נקודה מסוימת בזמן. ובגלל האופי המתמשך של כוחן, היו התוצאות
 צריכות להמשיך ולצוץ כמו קודם, כל הזמן. ואם אינן ממשיכות לצוץ, יוצא שריבון כזה הוא דבר משתנה, שכן
 איבד יכולת שהייתה לו קודם.

དེ་བས་ན་ཏྲག་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་གང་ཡང་མེད་དོ། ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྡན་འདས་
 ཀྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་པ།

ולכן אין בכלל דבר מתפקד שהוא בלתי משתנה. וזו הסיבה שהמבורך אמר:

ལྷོ་གྲོས་ཆེན་པོ་འདི་ལྟ་སྟེ། ནམ་མཁའ་དང་། འགོག་པ་དང་། ལྷུང་ན་ལས་འདས་པ་ལ་
 སོགས་པ་མ་གྲས་པའི་དངོས་པོར་མངོན་པར་ཞེན་ཅིང་སྣོ་འདོགས་པ་ནི་མེད་པ་ལས་སྣོ་འདོགས་པ་
 ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །

הו אתם שרבה תבונתכם! כך הדבר: האמונה שדברים כמו החלל הריק, ההיפסקויות, או המעבר אל מעבר
 לצער, הם דברים שלא נוצרו – היא בדייה המייחסת ממשות למשהו שלא קיים.

אילו מהסוטרות הן פשוט?

הלקט הבא לקוח מתוך ספרו של ג'ה צונגקאפה **Lam Rim Dring**, או: הטקסט הבינוני על השלבים בדרך
 להארה. עבודה זו ניתנה למצוא בין חומרי ACIP, במסמך S5393. הלקט שלפנינו נמצא בדפים 368A-368B.

ལྷོ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྟན་པ་ལས།

וכך נאמר בלימוד של זה אשר שמו בְּיָהּ שֵׁאִין לֵה מִידָה:

མདོ་སྡེ་གང་དག་སྣོང་པ་ཉིད་དང་མཚན་མ་མེད་པ་དང་སྣོན་པ་མེད་པ་དང་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་
 མེད་པ་དང་སྐྱེ་བ་མེད་པ་དང་མ་སྐྱེས་པ་དང་སེམས་ཅན་མེད་པ་དང་སྣོག་མེད་པ་དང་གང་ཟག་མེད་
 པ་དང་བདག་པོ་མེད་པ་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྣོ་སྣོན་པ་དེ་དག་ནི་ངེས་པའི་དོན་ཞེས་བྱའོ། །

הסותרות שלוקחות אותנו אל השער לחופש, שמלמדות על ריקות, על היעדר מאפיינים, על זה שהוא מעבר למשאלות, זה שלא נוצר ולא נולד, זה שאין לו ראשית, מקום שבו אין שום ישות, או יצור חי, או אדם, ושאינו בו ריבון – את אלו אנו לוקחים כפשט.

ཞེས་བདག་མིད་པ་དང་སྐྱིབ་མིད་པ་སོགས་སྒྲིབ་པ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྟོན་པ་རྣམས་
ངེས་དོན་དང་བདག་ལ་སོགས་པ་སྟོན་པ་དང་དོན་དུ་གསུངས་པས། བདག་མིད་པ་དང་སྐྱིབ་
མིད་པ་སོགས་དོན་དམ་དང་། སྐྱིབ་སོགས་ཀུན་རྗེས་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

מה שנאמר בקטע זה הוא שאותן הסותרות שמלמדות את הדרך להפסיק את הבדייה, כגון העדר של "עצמי" או העובדה שדברים אינם מתחילים, הן פשוט. אלה שמדברות על עצמי וכולי הן דיבור מושאל. יש להבין שהעדר העצמי, העדר התחלה וכדומה - אלו מתייחסים למציאות האולטימטיבית; כל סוג של התחלה וכולי שייך למציאות הכוזבת.

ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་།

וכך נאמר בסוּטְרָה מַלְךְ הַרִיכוּז:

།སྟོང་པ་བདེ་བར་གཤེགས་པས་བཤད་པ་ལྟར།
།ངེས་དོན་མདོ་སྡེ་དག་གི་བྱི་བྲག་ཤེས།
།གང་ལས་སེམས་ཅན་གང་ཟག་སྐྱེས་བྱ་བ་སྟུན།
།ཚོས་དེ་ཐམས་ཅད་དང་བའི་དོན་དུ་ཤེས།
།ཞེས་གསུངས་སོ། །

ראה כי מה שמייחד את הסותרות
שאותן יש לקחת כפשט,
היא הריקות אשר שם הוסברה
על ידי מי שלעונג הלך.
כל לימוד אשר בו מדובר
על יצורים ועל אנשים -
אותו עליך לראות
בתור דיבור מושאל.

שלבי המדיטציה 3

מקראה 3: דברים לא באים מסיבה משתנה
וגם לא באים מעצמם

התרגום הבא לקוח מתוך ספרו של מאסטר קמלשילה **Bhavana-Krama**, או: **שלבי המדיטציה**. עבודה זו ניתנת למצוא בין חומרי ACIP, במסמך TD3915. הלקט שלפנינו נמצא בדפים 29A-29B.

དེ་ལྟར་རེ་ཞིག་དེ་དག་ནི་ཉག་པ་ལས་སྐྱེ་མི་རུང་ངོ། །མི་ཉག་པ་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་
ལས་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་ནི་དངོས་པོ་མེད་པས་དེ་ལས་སྐྱེས་ཞེས་བྱར་མི་རུང་སྟེ། རྒྱ་མེད་
པ་ལས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

עד כה ראינו שלא ייתכן שדברים יבואו מדבר שהוא בלתי משתנה. אלא שהדברים גם לא יכולים לבוא מדבר שהוא משתנה.

מכיוון שאין אף דבר שקיים בעבר או בעתיד, לא ייתכן כי דבר-מה יבוא משם, שכן מזה משתמע שהדברים נוצרים ללא שום סיבה!

དུས་མཉམ་པ་དང་མི་མཉམ་པ་དེ་ལས་མི་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་ད་ལྟར་གྱི་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་འོ། །

הם גם לא יכולים לבוא ממה שהו בהווה, שכן אין הם באים ממה שהו שהוא בו-זמני וגם לא ממה שאיננו בו-זמני.

འདི་ལྟར་རེ་ཞིག་དུས་མཉམ་པ་ལས་མ་ཡིན་པ་ནི་རྒྱུ་འདི་ལོ་ཉིད་དང་འབྲ་བར་འབྲས་བུ་ཡང་དེ་དང་
དུས་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་སྟེ། རྒྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ראשית, הם אינם באים ממה שהו בו-זמני, שכן אז התוצאה, שמהותה דומה לזו של הסיבה, הייתה נוצרת באותו הזמן כמו הסיבה. אלא שזו האחרונה כבר קיימת.

དུས་ཐ་དད་པ་ལས་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྟེ། དུས་གཞན་གྱིས་ཚོད་དེ་སྐྱེ་ན་ནི་འདས་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་
སྐྱེ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

הם גם לא באים ממה שהיה כבר ברגע אחר, שכן אילו באו ממה שנבדל על ידי איזשהו פרק של זמן, הרי שאז היו באים מדבר מה בעבר, וכולי.

བར་དུ་མ་ཚོང་པར་སྐྱེན་གལ་ཏེ་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བར་དུ་མ་ཚོང་ན་ནི་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཏུ་
སྐད་ཅིག་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་པས་བསྐྱེད་པ་ཡང་སྐད་ཅིག་ཅམ་དུ་འགྱུར་ཏེ།

אם נניח שהדברים באים ממנה שאיננו נבדל מהם על ידי שום פרק של זמן, הרי שבהעדר פרק של זמן המבדיל בין הדברים, יוצא שכל הרגעים מוכלים ברגע יחיד, ואז יוצא שהעידנים זהים במשכום לרגעים.

དཔེར་ན་རྩལ་སྤྲོད་པ་རྣམས་བདག་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འདྲེས་ནས་གོང་བུ་རྩལ་སྤྲོད་མོ་ཅམ་ཉིད་དུ་
འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །

הדבר דומה למצב שבו כל החלקיקים היו מתמזגים לתוך חלקיק אחד, ויש מסה שלמה מוכלת באטום יחיד.

རི་སྐྱོབ་སྤྱོད་སྤྲོད་གཅིག་གིས་སྤྲོད་ན་ནི་དེའི་ཚེ་སྐད་ཅིག་ལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །

כפי שאין לחלקיקים רק צד אחד, כך גם לרגע יחיד יש חלקים משלו.

བདག་ཉིད་ཀྱང་མི་སྐྱེ་སྐྱེ་རྒྱུ་མེད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཁོ་ནའོ། ། སྤྱོད་སྤྲོད་ཀྱི་ནང་དུ་སྤྱོད་སྤྲོད་འདི་འདུས་
པའི་སྤྱིར་ཏེ། བདག་ཉིད་ལ་བྱེད་པ་འགལ་བའི་སྤྱིར་རོ། །

הדברים גם לא באים מעצמם,⁷ שכן מזה משתמע כי הם נוצרים בלי סיבה. זה הוור לטעון קודם שבו ראינו שההנחה שדבר פועל על עצמו מובילה לסתירה.

གཉིས་ཀ་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། སྤྱོད་སྤྲོད་གཉིས་ཀའི་སྐྱེན་འདུ་བར་འགྱུར་བའི་སྤྱིར་རོ། །

הם גם לא באים משניהם כאחד,⁸ שכן אז נוצרת הבעיה של צירוף שתי העמדות.

དེ་ལྟར་བས་ན་དོན་དམ་པར་དངོས་པོ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི་མ་སྐྱེས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། ཀུན་རྫོབ་
ཏུ་ནི་སྐྱེ་བ་ཡོད་པས་ལུང་ལ་སོགས་པ་དང་ཡང་མི་འགལ་ལོ། །

ועל כן המסקנה היחידה היא שבאופן אולטימטיבי כל הדברים כלל אינם מתחילים. אלא שבאופן קונבנציונלי הדברים אכן מתחילים, ועל כן אין שום סתירה לכתבים השונים וכו'.⁹

དེ་སྐད་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ།

וכך גם אמר המבורך:

⁷ זו האפשרות ההגיונית הבאה שעלינו לבדוק לאחר שראינו שהדברים לא יכולים לבוא מדברים אחרים.
⁸ כלומר מעצמם וגם לא מעצמם
⁹ אלו שדגים בדברים או במציאות הכוזבת.

།དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ།
།དམ་པའི་དོན་དུ་རང་བཞིན་མིད།
།རང་བཞིན་མིད་ལ་འཁྲུལ་པ་གང་།
།དེ་ནི་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་འདོད།
ཅིའོ། །

נכון הדבר שבאופן קונבנציונלי
יש לדברים התחלה,
אלא שבאופן אולטימטיבי
אין להם שום טבע עצמי;
אדם הטועה בהבנת ההעדר
של אותו טבע עצמי,
לגבי אדם זה אנו מאמינים
כי הוא שוגה בתכלית.

הלקט הבא לקוח מתוך ביאורו של ג'ילצאב ג'ה על ארבע מאות הפסוקים של מאסטר אריידווה, בשם תמצית ההסבר הטוב. עבודה זו ניתנת למצוא בין חומרי ACIP, במסמך S5428. הלקט שלפנינו נמצא בדף 107A.

מזרע לנבט

ས་བོན་གྱི་དུས་ན་སྐྱུ་གུ་མིད་པས་རྒྱ་རྒྱུན་ཚོགས་པའི་ས་བོན་གྱི་མཐའ་སྐད་ཅིག་མ་ལ་སྐྱུ་གུ་སྐྱེའོ།།

אין הנבט קיים בזמן שהזרע קיים. הנבט נוצר רק ברגע האחרון של הזרע, משהתקבצו כל הסיבות והתנאים.

ས་བོན་གྱི་སྐད་ཅིག་མཐའ་མར་ཉེ་དེའི་དུས་ན་སྐྱུ་གུ་མིད་པ་དེ་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ན་དེ་ནི་མི་
རིགས་ཉེ། བོད་བྱའི་རྩ་ལ་སོགས་པ་ཡང་སྐྱེ་བར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

אלא שגם ברגע האחרון של הזרע – עדיין אין נבט. וגם אין זה נכון להניח כי הוא יכול לבוא מעצמו. אלמלא כן היינו גם יכולים לטעון כי הארנב מצמיח קרניים, וכו'.

הלקט הבא לקוח מתוך אור על המצב העמוק של הכך, ביאורו של למה צ'וגי דרקפה שדרוב על חיבורו של נגרג'ונגה על דרך האמצע. עבודה זו ניתנת למצוא בין חומרי ACIP, במסמך מס' S0028. הלקט שלפנינו נמצא בדפים 03B-04A.

རབ་བྱེད་གཉིས་པ་འགྲོའོད་བརྟག་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་རྒྱུ་ཆེར་རོལ་པ་ལས།

בפרק השני של *שורש החוכמה* של ארייה נגרג'ונה, נבחן הרעיון של דברים ש "באים" ו"הולכים". מובא כאן ציטוט מתוך *הריקוד הקוסמי*:

།ས་བོན་ཡོད་ན་སྐྱ་གུ་མི་བཞིན་ཏེ།
།ས་བོན་གང་ཡིན་སྐྱ་གུ་དེ་ཉིད་མིན།
།དེ་ལས་གཞན་མིན་དེ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ།
།དེ་ལྟར་ཉམས་མེད་མིན་ཚོས་ཉིད་དོ།
།ཞེས་གསུངས་ཏེ།

בשעה שיש זרע – איך יהיה נבט?
הנבט איננו הזרע עצמו,
אך הוא גם לא דבר אחר.
מטבעו הוא אינו בלתי משתנה,
אך גם לא דבר שפוסק.

འདིས་ནི་ས་བོན་དེ་ཉིད་སྐྱ་གུ་པར་འཕོ་ཞིང་འགྲོ་བ་དང་སྐྱ་གུ་ས་བོན་ལས་གཞན་ཞིག་ནས་ཚུར་འོང་
བ་བཀག་སྟེ།

שורות אלו שוללות את הרעיון שהזרע עצמו עובר ונהפך לנבט, או שהנבט יכול לבוא ממה שהו אחר שאיננו הזרע.

སྐྱ་མ་ལྟར་ན་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ལས་དེ་ལྟར་མིན་པས་སྐྱ་གུ་དེ་དུས་ན་འང་མི་འཇིག་པར་གནས་པའི་
ཉམས་པ་མིན་ལ།

לגבי האפשרות הראשונה – מאחר שאינו יכול להתפתח מבלי להשתנות, הוא אינו יכול להישאר ללא שינוי ומבלי שייהרס בעת שהנבט ישנו.

སྐྱི་མ་ལྟར་ན་ས་བོན་གྱི་རྒྱ་ལ་མི་ལྟོས་པར་འགྱུར་བས་ས་བོན་རྒྱ་ཆད་པར་འགྱུར་བ་ལས་དེ་ལྟར་
མིན་པས་ས་བོན་རྒྱ་ཆད་པ་ཡང་མིན་ནོ། །

לגבי האפשרות השנייה – מאחר שאינו נוצר ללא תלות בזרע כסיבה, ואינו מתפתח מבלי לקטוע את רצונו קיומו של הזרע, הוא אינו נפרד מן הרצו של הזרע.

הלקט הבא לקוח מתוך ספרו של ג'ה צונגקפה Lam Rim Dring , או: הטקסט הבינוני על השלבים בדרך להארה. עבודה זו ניתנה למצוא בין חומרי ACIP, במסמך S5393. הלקט שלפנינו נמצא בדפים 375A-376A.

[בקטע שלפנינו ממחיש ג'ה צונגקפה כיצד מי שעבר לקיצוניות של הכחשת הכול משתמש בסוטרה של מלך הריכוז על מנת לנסות ולהוכיח את טענתו]

དུ་ལྷ་དབྱུ་མའི་དོན་སྒྲིབ་པ་འདོད་པ་ཕལ་མོ་ཆེན་རེ།

ההשקפה הבאה רווחת בימינו בקרב הרוב הגדול של אלו הטוענים כי הם דוגלים במשמעות של דרך האמצע.

སྐྱིབ་པ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་གྲུབ་མ་གྲུབ་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་ནི་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁུན་གྱི་བར་གྱི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཁེགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཇི་འདྲ་ཞིག་ཁས་སྒྲུངས་པ་ལ་འང་རིགས་པས་དཔྱད་པ་གྲུས་ན་བརྟག་བཟོད་པ་རྩལ་ཅམ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡོད་མེད་ལ་སོགས་པའི་སྐྱུ་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་བཀག་པས་ན་དེར་མ་འདུས་པའི་ཚོས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

לאחר בחינה באמצעות ההיגיון של השאלה האם דברים מתחילים מצד עצמם או שלא, וכולי, נשללים כל הדברים החל מן הצורה הפיסית וכלה בידע-כול. תהיה אשר תהיה עמדתך – לאחר שבצעת אנליזה זו באמצעות ההיגיון, אין אף אטום אחד שיכול לעמוד בה. אז גם נשללות כל ארבע הפרמוטציות של קיום, אי קיום, וכולי – ולא נותר אפילו דבר אחד שאינו כלול בין ארבע פרמוטציות אלו.

གཞན་ཡང་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་པའི་འཕགས་པའི་ཡི་ཤེས་ཀྱིས་སྐྱིེ་འགག་དང་བཅིངས་གྲོལ་སོགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་གཟིགས་པས་ན་དེས་གཞལ་བ་ལྟར་ཡིན་དགོས་པས་སྐྱིབ་སོགས་མེད་དོ།།

יתרה מכך. חוכמתם של האריות התופסת את הכך רואה כי דברים כמו ראשית ואחרית, להיות כבול או להיות חופשי וכולי, כלל אינם קיימים. ומאחר שהדברים אכן תואמים תפיסה זו שלהם, הרי שכל הדברים הללו כמו ראשית וכולי אינם קיימים.

གལ་ཏེ་སྐྱིབ་སོགས་འདོད་ན་དེ་ལ་དེ་ཉིད་དཔྱོད་པའི་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་དམ་མི་བཟོད།
བཟོད་ན་ནི་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་གྱི་དངོས་པོ་ཡོད་པས་བདེན་དངོས་སྐྱུ་འགྲུར་རོ། །དཔྱད་མི་བཟོད་ན་ནི་རིགས་པས་ཁེགས་པའི་དོན་ཡོད་པ་ཇི་ལྟར་འཐད།

אם אדם מאמין כי אכן יש לדברים התחלה וכולי, הרי שעליו לבחון את מהותם באמצעות הניתוח הלוגי, ולבדוק האם הם עומדים במבחן ההיגיון או שלא? אם הדבר עומד במבחן, הרי שהוא נותר על תילו לאחר הניתוח באמצעות ההיגיון, ופירושו של דבר שאותו הדבר קיים באמת. ואם לא עמד במבחן, כיצד ייתכן כי יהיה קיים אם קיומו נשלל באמצעות ההיגיון?

དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡོད་པར་འདོད་ན་ཚད་མས་གྲུབ་བམ་མ་གྲུབ། དང་པོ་ལྟར་ན་དེ་
ཁོ་ན་ཉིད་གཟིགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ནི་སྐྱེ་བ་མེད་པར་གཟིགས་པས་དེས་གྲུབ་པར་མི་འཐད་ལ།

כמו כן, אם אדם טוען שדברים אכן מתחילים וכולי, האם יהיה מסוגל לאשר זאת באמצעות תפיסה נכונה, או שלא?
במקרה הראשון, נובע כי אלו שיש להם החוכמה שתופסת את הכך ואשר תופסת כי אין לדברים התחלה – חייבים
להיות טועים.

ཐ་སྐད་པའི་མིག་གི་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པས་གྲུབ་པར་འདོད་ན་ནི་དེ་དག་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཞག་པའི་
སྲིད་དེ་དག་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མར་མི་འཐད་དེ་

ייתכן שתטען כי ניתן לאשר את קיומם [של התחלה לדברים וכולי] באמצעות המודעות של ראייה וכולי, שהן
תפיסות נומינליות. אלא שאין אלו תפיסות נכונות, ולכן לא ניתן להשתמש בהן כדי להוכיח זאת.

ཉིང་ངེ་འཇིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས།

מתוך הסוטרה מלך הריכז:

མིག་དང་རྣ་བ་སྣ་ཡང་ཚད་མ་མིན།
ལྷེ་དང་ལུས་དང་ཡིད་ཀྱང་ཚད་མ་མིན།
གལ་ཉེ་དབང་པོ་འདི་དག་ཚད་ཡིན་ན།
འཕགས་པའི་ལམ་གྱིས་སྲུ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ།
ཞིས།།

אין העין, האוזן, האוזן, האם
מהווים תפיסה נכונה.
גם לשון, גוף, ותודעה
אינם תפיסה נכונה.
אילו היו כוחות החושים
מהווים תפיסה נכונה –
מה צורך יש בכלל
בדרך של הארְיָה?

הקטע הבא לקוח מספרו של גשה מייקל רואן', בשם: קתרין – הלימוד הסודי על האופן בו תוכל לרפא את עצמך,
והדרך שבה הגיע לימוד זה לטיבט. הספר נכתב על ידי גשה מייקל בתקופת הריטריט שלו בן שלוש שנים שעשה
בשנים 2000-2003. הספר טרם יצא לאור.

शान्तोदिताव्यपदेश्य धर्मानुपाती धर्मी ॥१४ ॥

Shantodita-avyapadeshya dharma-anupati dharmi.

III.4

לסיומם של דברים וכן להתחלתם
יש התכונה שהם באים ממקום
שלא ניתן להצביע עליו.

19 לספטמבר,

"האם אתה זוכר, " פתח קתרין היום, "שדיברנו על העט?"

הנהנתי. הייתה לו יכולת מיוחדת לתכנן את שיעוריו באופן שלא יכולתי לשכוח אותם. עדיין יכולתי לראות את ראשה של הפרה ואת חזה נמעכים אל תוך הפתח הקטן.

"דיברנו על ריקותו, על העובדה שהוא לא עט מצד עצמו, שכן לא כולם רואים בו עט. והחלטנו שאם מישהו אכן רואה זאת כעט, הרי שזה חייב לבוא מתודעתו הוא."

הנהנתי שוב, וכבר הייתי שקוע בהרהור. רעיון יחיד זה הציף כל כך הרבה שאלות. אך קתרין המשיך.

"זה היה דבר נייח, דבר פשוט שהיה פשוט מונח לו שם. היום עלינו לדבר על דברים בשעה שהם מתחילים לעשות משהו: דברים המשפיעים על דברים אחרים." הוא פסק בפתאומיות, ולפתע נראה מאוד עצוב, ללא שום סיבה נראית לעיין. הוא הפנה את ראשו אל חיקו, ושקט לרגע.

ואז, עדיין בראש מושפל, הוא אמר בשקט: "אחיך טנזינג. מה הייתה הסיבה למותו?"

ליבי התכווץ לשמע שמו של אחי האהוב, לראשונה מזה כחצי שנה. עיניי החלו לדמוע והשפלתי את מבטי.

"אינני מתכוון להעציב אותך, ילדי, " אמר מורי ברכות. "יש סיבה לשאלתי, וזה משהו חשוב."

הנהנתי ובלעתי באיטיות, לנוכח הגוש בגרוני. "הוא ... היה ... משהו התחיל לגדול, בבטנו, מין גוש כזה. ואז יום אחד ... " לא יכולתי להמשיך. טנזינג ישן לו שם לידנו באוהל המשפחתי. סיוט. אני מתעורר, מריח את העשן הנורא. דם חייו זורם על האבנים, על הרצפה, מכבה את האש. האפלה והעשן.

"זה בסדר, ילדי, " הוא אמר, כשקולו משתנק. היה זה פלא בעיניי עד כמה יכול היה לחוש את אשר הרגשתי אני באותו הרגע. שתקנו זמן מה.

אז הרים קתרין את ראשו, ואני את שלי, ובו בזמן עינינו שדרו זה אל זה את אותו המסר: המשך. זו הסיבה שאנו נמצאים כאן. אפשר לעזור.

"מדוע, " קתרין החל שנית. "מדוע, לדעתך ... כלומר, כיצד קרה, לדעתך, שהוא בכלל התחיל לחלות?"

שוב הבטתי כלפי מטה וארגנתי מעט את רגשותיי וחשבתי לרגע. היה זה משהו ששאלתי את עצמי אינספור פעמים, במשך אינספור לילות, בעת ששכבתי באפלולית. "באמת שאינני יודע. אך אני מניח שבטח היה משהו, אולי משהו שהוא אכל, ואולי היה בזה איזה רעל, וכאשר זה הגיע למטה, אל תוך קיבתו, זה גרם לגוש לגדול."

"המם, " אמר קתרין. הוא פנה והביט דרך החלון, כפי שתמיד עשה, כדי להיות לרגע לבד עם מחשבותיו. ואז הוא פנה אליי שוב. "אבל ... אבל האם אין זה נכון ששניכם אכלתם את אותם הדברים?" הוא שאל, בעדינות.

"בדיוק את אותם הדברים. " עניתי, ואכן כך היה, ובעצמי חשבתי על זה פעמים רבות.

קתרין הנהן בראשו, הביט בי מהורהר לרגע, ואז המשיך.

"אז האם נוכל לומר, " הוא המשיך, "ששניכם כנראה אכלתם את אותו סוג של רעל, בזמן כזה או אחר, אלא שכאשר רעל זה הגיע אל קיבתך הוא לא גרם לשום גוש לגדול – הוא פשוט המשיך לו, בלי לגרום שום נזק?"

"זה חייב להיות המצב, כן, " אמרתי, לא מסוגל לחשוב או להוסיף דבר.

תפוח קטן וצהוב ישב לו על שולחן הספרים העתיק של קתרין. הוא הרים אותו בידו האחת. "בוא נדמה לרגע שזהו הרעל, או מה שזה היה," הוא אמר. "נניח שזוהי טיפה קטנטנה אך מאוד חזקה של רעל, משהו שחזר לאיזה אוכל, או אפילו לאוויר שאחיד נשם.

"זה חודר לתוף פיו יחד עם נתח של אוכל, או לגימה של מים, או מה שזה יהיה. זה יורד במורד גרונו ומגיע לקיבה."

קתרין הרים את ידו השנייה, שהייתה ריקה, ליד זו שהחזיקה בתפוח, כשכף ידו פתוחה, באיטיות רבה. "הנה קיבתו של טנזינג. טיפת הרעל הולכת ומתקרבת אל דופן קיבתו. ברגע מסוים הם ... " הוא כמעט שנגע בתפוח בכף ידו.

"הם נוגעים," עניתי. "ברגע מסוים הם נוגעים."

"ברגע מסוים הם נוגעים," חזר קתרין. "ובאותו הרגע השינוי מתחיל. משהו ברעל נוגע בדופן קיבתו ושם, בנקודה אחת זעירה, השינוי מתחיל. הגוש מתחיל לגדול באותו הרגע, באותה נקודה זעירה ראשונה." הוא הושיט את ידו אליי, כף ידו פונה כלפי מעלה, והצביע אל מרכזו בידו השנייה. כמעט שיכולתי לראות נקודה ראשונה זו, אותה נקודה זעירה, ראשונה, שבה הרעל נגע בטנזינג לראשונה. משהו שחזר וקטן ורע.

"בתוך הקיבה – הרעל פשוט ממשיך בדרכו," המשיך קתרין. "אין שום שינוי, אין שום נקודה זעירה שבה הרעל והדופן נוגעים לראשונה. אין רגע ראשון שבו הגוש מתחיל לגדול."

"כן," אמרתי. "כן, ממש ככה." לפעמים אפילו הרגשתי רגשי אשמה שהגוש לא גדל גם בתוכי.

קתרין חיכה לרגע שבו אהיה מוכן לשאלתו הבאה. הרגשתי את חשיבותה, מתקרבת.

"נקודה ראשונה זו," הוא אמר. "נקודה ראשונה זו שבה הרעל נוגע בו ומתחיל הגוש." הוא המשיך להצביע אל עבר מרכז כף ידו. "האם היית מסוגל להבחין בה? אני מתכוון, אילו היית קטן מספיק ומסוגל לרדת אל תוך קיבתו של טנזינג, סמוך לטיפת הרעל, ולעמוד שם ולהסתכל ברגע הראשון שבו היא נוגעת בדופן הקיבה. האם היית יכול להבחין בנקודה ראשונה זעירה זו שבה נוצר המגע? הנגיעה הראשונה? הרגע הראשון שבו מתחיל להיווצר הגוש שעומד להרוג את אחיד?"

ניסיתי לדמיין זאת. זה לא היה כל כך קשה. "כן," אמרתי, בבטחה, "כן, הייתי מסוגל. אילו הייתי מספיק קטן."

"כעת האט," אמר קתרין, עם מעט עוצמה. "האט וחשוב היטב על מה שאני עומד לומר כעת."

"אם אתה אכן מסוגל לראות את הנקודה הזעירה, הנקודה הזעירה שבה דבר אחד נוגע בשני והשינוי מתחיל, פירושו של דבר ... האם אין פירושו של דבר שיש לה רוחב מסוים?" הוא נעץ בי את מבטו.

כנראה שהייתי נרגש מידי באותו הרגע, כי לא קלטתי את שרצה לומר. פשוט הבטתי בו, עדיין חש את הכאב.

קתרין הזדקף על מושבו, גבוה ככל שיכל, והניח את ידיו משני צידי גופו הזעיר. "אני מתכוון," הוא הידק אותן ממש חזק ונתן לעיניו לבלוט מחוריהן לעברי, עד שפרצתי בצחוק, "אני מתכוון, זה לא שצד אחד של אותה נקודה, קטנה ככל שתהיה, נוגע בצידה השני. אלמלא היו לה צד שמאל וצד ימין – אילו צד שמאל היה צד ימין, אז הנקודה לא הייתה בכלל קיימת, נכון?"

כעת קלטתי למה התכוון. אפילו נקודה זעירה, אפילו חור שמשאירה סיכה אחריה, ואפילו חלקיק קטן של אבק המרחף באור השמש הזורם דרך החלון – אפילו לדברים אלו יש רוחב מסוים. אפילו לדברים זעירים אלו יש צדדים, אחרת הם לא היו יכולים להתקיים.

"נכון," השבתי. "נכון. אפילו לנקודה ראשונה זעירה זו שבה נגעה טיפת הרעל בדופן קיבתו של אחי היה רוחב מסוים."

"אם כך, לא הייתה זו כלל נקודה, נכון?" ירה קתרין לעברי, כמו מלכודת שנסגרת.

"סליחה?" אמרתי, קצת מבולבל.

"אם כך לא הייתה זו הנקודה, הנקודה הראשונה, נכון?" הוא חזר, ביתר עוצמה.

עדיין לא קלטתי.

"הסתכל שוב," הוא אמר. הוא הרים את התפוח והזיז אותו לאט דרך האוויר אל עבר כף ידו, מאוד לאט. ואז הם נגעו.

"אם לנקודה שבה הם נוגעים לראשונה יש אכן רוחב," הוא אמר, "הרי שהם לא נוגעים בנקודה יחידה. משום שהם נוגעים זה בזה לאורך קו מסוים, קצה מסוים – לאורך נקודות רבות." הוא עצר והביט בי זמן מה בעוד אני מעכל זאת. כמובן שהצדק היה עימו. אם לנקודה הראשונה שבה הרעל והדופן באו במגע זה עם זה יש איזשהו רוחב, הרי שזו לא באמת נקודה אחת, ופירושו של דבר שהיא גם לא יכולה להיות הנקודה הראשונה, הנקודה שבה הגוש, הנקודה שבה המוות התחיל.

בתודעתי ניסיתי לדמיין נקודה שהיא באמת הראשונה, אולי בקצה של אותה נקודה שעליה חשבתי קודם.

"זה לא יעזור," אמר קטרין, מתבונן בתודעתי בעוד זו מנסה לתהות על העניין. "זה לא יעזור. גם לנקודה זו יהיה איזשהו רוחב."

מחשבתי, בניסיון נואש מעט – שבו הבחנתי, ותמהתי מדוע – חזרה כעת אל הנקודה הראשונה שממנה התחלתי. התחלתי לתמוה מדוע אין זה אפשרי שכל הקצה לא יכול לגעת בקטע של דופן הקיבה של אחי – הרבה נקודות ביחד.

קטרין פרסם ומשך את תשומת ליבי. הוא שוב סחט את חזהו הקטן בין כפות ידיו. "לא טוב," אמרו עיניו. "לא טוב. טיפה עם קצה דמוי קו מושלם? טיפה רבועה עם קצוות מושלמים? אולי טיפה עם רק קצה אחד מושלם, בלי חלק קדמי או אחורי?" הוא נופף את ידיו באוויר וחיך.

"אז מה יש לנו?" הוא אמר, הוא תבע. "מה יש לנו, אם כך? מה יש לנו שאתה מפחד להגיד שיש לנו?" הוא דרש.

הבטתי בו וסרקתי שוב את הכול בתודעתי, וזאת ללא שום תקווה, שכן ידעתי את התשובה. וזו הייתה, "מעולם לא הייתה נקודה ראשונה. מעולם לא הייתה נקודה ראשונה זעירה שבה הרעל נגע בגופו של אחי לראשונה, מבפנים."

קטרין עצר, כנראה בשל רחמיו עליי. ואז הוא אמר את מה שהיה ברור. "לא נקודה ראשונה ולא נקודה שנייה." הוא שילב את ידיו בחיקו.

"אבל הם כן נוגעים," התרסתי חזרה. "הם כן נוגעים. הם חייבים לגעת. זה הרג אותו."

"אף אחד לא אמר שהם לא נגעו. אף אחד לא אמר שהם לא נגעו." קטרין נאנח, בעצב אינסופי. המתנתי שיבוא לעזרתי.

"פירושו של דבר," הוא אמר לבסוף, "ש – כפי שאומר המאסטר בפסוק שלו – לא ניתן להצביע אל ההתחלה. אין רגע ראשון, אין נקודה ראשונה, שעליהם ניתן להצביע ולומר, 'הנה כאן הגידול התחיל. זה מתי שהתחילה מחלתו של אחיך.' כל שעליך לעשות הוא לחשוב על כך בבירור, כל שעליך לעשות הוא לחשוב למשך רגע של אמת ושל יושר פנימי מובהק. אין נקודה כזאת. נקודה כזאת היא לא אפשרית. ואם אין נקודת התחלה, הרי שגם כל השאר אינו אפשרי. כל זה," והוא הקיף בזרועותיו את כל העולם, בעצם את כל היקום כולו. "כל זה," הוא אמר, "הוא בלתי אפשרי. פשוט בלתי אפשרי."

"אבל דברים קורים," בכיתי. "דברים קורים. דברים נוגעים בדברים אחרים ואז הדברים האחרים משתנים. דברים מתחילים, דברים פוסקים. אנשים נולדים, אנשים מתים. אנחנו יכולים לראות זאת. זה ממשי. זה ... זה פוגע באנשים, זה באמת פוגע."

קטרין הניע את ראשו, בשקט. "אז מניין זה בא?" הוא אמר ברכות. "מדוע אנחנו רואים דברים אלו? כיצד זה שאנו רואים דברים אלו, אם אין שם כלום, אם אין שם שום דבר שבא מצידו הוא?" הוא הושיט את ידו אל אדן החלון שמאחוריו, נטל משם אחד מעטי הבמבוק הירוקים שלו, והחזיק אותו מולי. ואני הבנתי. הבנתי. היה זה משהו בתודעתי שגרם לי לראות זאת כעט. והיה זה משהו בתודעתה של הפרה שגרם לה לראות זאת כדבר מאכל. ואם דבר אחד נראה כנוגע בדבר אחר, אם דבר אחד נראה כמשנה דבר אחר, הרי שגם זה נכפה עליי לראות על ידי תודעתי.

טנוינג ראה גוש שמתחיל לגדול בתוכו, משום שתודעתו כפתה עליו לראות זאת באופן זה, "קטרין המשיך את קו המחשבה שלי עבורי, אל מעבר למקום שהייתי מסוגל לעשות זאת בעצמי באותו הרגע. "אתה לא ראית גוש שמתפתח אצלך, משום שתודעתך כפתה עליך לראות זאת כך."

"השאלה האמיתית היא אם כן," הוא אמר – אבל שנינו ידענו שהיא לא ממש נחוצה "מדוע?"

שלבי המדיטציה 3

מקראה 4: יחיד או רבים?

התרגום הבא לקוח מתוך ספרו של מאסטר קמלשילה **Bhavana-Krama**, או: שלבי המדיטציה. עבודה זו ניתנת למצוא בין חומרי ACIP, במסמך TD3915. הלקט שלפנינו נמצא בדפים 29B-30B.

דיגאס'פ'אדי'ב'צ'א'ב'א'א'א'א'א'א'א'א'א'א'א'א'א'א'A' | א'א'א'א'א'א'א'א'א'א'A'
ב'ד'א'א'א'א'א'א'A' | |

המבורך עצמו הזכיר טיעונים מסוג זה בעבודות כגון הסוטר של האורו הירוק וכולי, שם הוא שולל את האפשרויות שהדברים יכולים לבוא מעצמם, או מדברים אחרים, או משניהם כאחד, או בלי שום סיבה.

א'א'א'א'א'א'A' | א'א'א'א'A'
א'א'א'A' | |

וישנו גם הניתוח הלוגי של יחיד או רבים. שם מחלקים את כל הדברים לשני סוגים – דברים שהם חומרניים והדברים שאינם חומרניים.

א'א'א'A' | |

אם ניקח תחילה דבר חומרי כגון כד של מים, הרי שהוא למעשה אוסר של הרבה חלקיקים אטומיים, ועל כן אין לו הטבע של להיות דבר יחיד.

א'א'א'A' | |

כל אחד מאטומים אלו נמצא ממזרח או ממערב לאטום אחר, כלומר לכל אחד מהם יש את הצד המזרחי שלו ואת הצד המערבי שלו וכולי. אם נפריד אטום כזה לחלקיו השונים, הרי שהוא עצמו יעלם. ומאחר שכל דבר חומרי הינו אוסר של "אטומים" כאלו, הרי שאין לו הטבע של להיות רבים.

א'א'א'A' | |

གཟུགས་ཅན་འདི་དག་ནི་མི་ལམ་ལ་སོགས་པར་དམིགས་པའི་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་དོན་
དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཁོ་ན་འོ། །

ומאחר שאין לדבר חומרי שום אפשרות אחרת מלבד להיות יחיד מטבעו או רבים מטבעו, הרי שהדברים החומריים משולים לדברים חומריים וכולי שאנו רואים בחלום, ובאופן אולטימטיבי הם נעדרים כל טבע שהוא.

དེ་ཡང་འཕགས་པ་ལང་ཀར་གཞུགས་པ་ལས་བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱིས་བཀའ་སྤྲུལ་པ།

וכך אמר המבורך בסוטרה הנשגבה *המסע ללאנקה*:

སྒོ་གྲོས་ཆེན་པོ་སྤང་གི་རུ་ཡང་རྩལ་སྤོ་མོར་བཞུགས་ན་མི་འདུག་གོ། །རྩལ་སྤོ་རྣམས་ཀྱང་སོ་
སོར་བཞུགས་རྩལ་སྤོ་མོའི་མཚན་ཉིད་ལས་མི་བཀས་སོ་ཞེས་སོ། །

הו אתם, שרבה תבונתכם! אם נפרק את קרן השור לחלקיקי האטומיים, היא תיעלם. ואם נפרק כל אטום למרכיביו, הוא יאבד את זהותו כאטום.

གང་དག་གཟུགས་མེད་པ་དེ་དག་གྱང་དེ་བཞིན་དུ་བརྟགས་ན་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ།

באותו האופן נוכל גם לבחון דברים שאינם חומריים, וגם שם נגלה שהם נעדרים כל טבע משל עצמם.

འདི་ལྟར་སྤྱི་ཚེལ་གྱི་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པའི་དོན་མེད་པའི་སྟོབས་གྱིས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་
སྤང་པོ་གཟུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ཉིད་སྟོན་པོ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོར་ཁས་སྤང་དགོས་སོ། །

הבה ניקח את מצבור ההכרה וכולי, דברים שאינם פיזיים. מכיוון שהאובייקטים החיצוניים של ההכרה, כגון "צבע כחול", הם נעדרים כל מהות עצמית, כך גם ההכרה, שכן היא מקבלת את טבעו של האובייקט החיצוני שלה, כגון "צבע כחול".

བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱིས་ཀྱང་།

וכך אמר המבורך באותה הסוטרה:

སྤྱི་ཚེལ་གཟུགས་ནི་ཡོད་མིན་ཏེ།
ཁང་གི་སེམས་ནི་སྤྱི་ཚེལ་སྤང་།
ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ། །

דברים חיצוניים כלל אינם קיימים.
תודעתך שלך היא זו שמופיעה
בדמות דבר חיצוני.¹⁰

¹⁰ ג'ה צונגקאפה משתמש רבות בציטוט זה מן הסוטרה בספרו *תמצית ההסבר הטוב על אמנות האינטרפרטציה*, חיבורו הנודע על אסכולת "רק תודעה".

དེ་བས་ན་སྔོན་པོ་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྣང་བའི་སྤྱིར་དང་། གཞུང་བ་དང་འཛོལ་
 པའི་རྣམ་པར་སྣང་བའི་སྤྱིར་དོ་བོ་ཉིད་གཅིག་ཏུ་མི་རུང་སྟེ། གཅིག་དང་དུ་མ་མི་མཐུན་པའི་སྤྱིར་
 གཅིག་ནི་དུ་མའི་དོ་བོ་ཉིད་ཁོ་ནར་མི་རུང་ངོ། །

מאחר שההכרה מופיעה במגוון רב של מופעים, כגון צבע כחול וכולי, והיא מופיעה כאובייקט וגם כסובייקט, לא
 יהיה זה נכון לומר שהיא מטבעה דבר יחיד. כמו כן, לא ייתכן שלדבר אחד יהיה הטבע של להיות יחיד ורבים
 כאחד, כיוון שבין שני אלו יש סתירה.

གང་གི་དོ་བོ་ཉིད་གཅིག་ཏུ་མ་གྲུབ་པའི་སྤྱིར་དུ་མའི་དོ་བོར་ཡང་མི་རུང་སྟེ། དུ་མ་ཉིད་ནི་གཅིག་
 འདུས་པའི་དོ་བོ་ཉིད་ཡིན་པའི་སྤྱིར་ངོ། །

מכיוון שלא ניתן למצוא דבר שהוא מטבעו יחיד, הרי שגם לא ניתן למצוא דבר שהוא מטבעו רבים, משום שדבר
 שהוא מטבעו רבים חייב להיות מורכב מהרבה דברים שהם מטבעם יחידים.

རི་སྟེ་གཞུགས་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་འདི་དག་བརྗུན་པ་ཉིད་དུ་སྣང་བར་ཁས་ལེན་ན་རྣམ་པར་ཤེས་
 པའང་མི་བདེན་པར་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེའི་དོ་བོ་ཉིད་དང་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་
 ངོ།།

ההכרה מופיעה בפנינו באמצעות המופעים השונים של צורה וכולי, שאת טבעם היא מקבלת, ושהם בעצם כוזבים,
 ומכאן שהיא עצמה לא באמת קיימת. טבעה של ההכרה הוא בלתי נפרד מטבעם של אותם מופעים.

བདག་ཉིད་རྟོགས་པའི་དོ་བོ་ལས་གྲུང་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་དོ་བོ་མེད་ལ། གཞུགས་ལ་སོགས་
 པའང་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སྣང་བར་བྱེད་ན་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རང་གི་དོ་བོར་གྱུར་པ་རྣམས་བརྗུན་པ་
 ཉིད་ཡིན་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བརྗུན་པ་ཡིན་པར་ཁས་སྲུངས་པར་གྱུར་ཏེ། །

ואם אין להכרה טבע נפרד מזה של הדברים שהיא תופסת, ואם טבעה משתנה בהתאם לצורות וכולי, הדברים
 הכוזבים שמופיעים בפניה, הרי שהיא עצמה מאמצת את טבעם הכוזב של אלו.

རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་སྐྱུ་མ་དང་འདྲའོ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ། །

בדיוק כפי שגם אמר המבורך: ההכרה היא כמו אשליה.

དེ་ལྟར་བས་ན་གཅིག་དང་དུ་མའི་དོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྣོང་པའི་སྤྱིར་དངོས་པོ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་
 པར་བདེན་པ་མ་ཡིན་ཅོ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ངེས་སོ། །དེའི་དོན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་འཕགས་པ་

ཡང་ཀར་གཞུགས་པ་ལས།

ומאחר שטבעם של כל הדברים ריק מלהיות יחיד או רבים, הרי שנצדק אם נאמר שבאופן אולטימטיבי הם לא באמת קיימים. המבורך גם אמר זאת בסוטרה המסע ללאנקה:

ཁྱིལ་གཞུགས་རྣམས་མི་ཡོང་ལ།
གཅིག་དང་གཞན་རྣམས་རྣམ་སྲངས་པར།
སྤང་ཡང་དེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།
དེ་བཞིན་དངོས་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད།
ཅེས་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ། །

בדיוק כמו צורות במראה,
המופיעות – אך אינן קיימות,
ואינן יחיד או רבים,
כך טבעם של כל הדברים.

གཅིག་པ་ཉིད་དང་དུ་མ་ཉིད་བྲལ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་གོ། །

מה שמילים אלו אומרות הוא שטבעם של דברים איננו יחיד ואיננו רבים.

ཡང་བཀའ་སྤྲུལ་པ།

כמו כן הוא אמר:

སློ་ཡིས་རྣམ་པར་གཞིགས་ན་གོ།
ངོ་བོ་ཉིད་ནི་གཟུང་དུ་མིད།
དེ་སྤྱིར་དེ་དག་བརྗོད་མིད་ཅིང་།
ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་མིད་པར་བཤད།
ཅེས། །

אם בתודעתך אותם תבחן,
לעולם לא תוכל לתפוס את טבעם,
ועל כן נאמר שטבעם של דברים
הוא מעבר לכל תיאור,
ואף שאין להם טבע בכלל.